

A
ESİN.E
ONA
1974

TORE

368

16. NC PIAC
KONFERANSI

Dr. Emel ESİN

E NÜSH
Sahibi

Adı : Emine
Özümü Neziye

TALIP ERDEM —

Adresi: MERİÇ COŞ —

— Ankara Tando —

LET BÜLENT Y —

17333 — 12

Mühür

Har

Dr.Emel Esin KÜTÜPHANESİ	
Demirb. no:	00368
Tasnif no:	A Esin'e ONA 1974

Tek-Esin Vakfı

16. NC PIAC KONFERANSI

Cumhuriyet'in ellinci yılında düzenlenen çeşitli toplantılar arasında, Türk Milliyetçileri açısından en ilgi çekicilerden biri şüphesiz ki 16. PIAC (Permanent International Altaistic Conference — Daimi Milletlerarası Altaistler Konferansı) Konferansı idi. Bu konferansın özetini, kendileri de bir türkoloji mütehassısı olan yazarımız Emel Esin Hanımefendi'nin kaleminden okuyucularımıza sunuyoruz.

EMEL ESİN

Cumhuriyetimizin ellinci yıldönümünü kutladığımız 1973 yılında PIAC'ın (Permanent International Altaistic Conference: Dâimi

Milletlerarası Altaistler Konferansı)' XVI. toplantısı Türkiye Cumhuriyetinin başkenti Ankara'da yapıldı. Milletlerarası Altaistler, Kültür Müsteşarlığı'mızın himayesinde, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü daveti üzerine, 22 - 26 Ekim 1973 günlerinde, Hacettepe Üniversitesi'nde toplandı.

UIC Genel Sekreteri Amerika'daki Indiana Üniversitesi profesörlerinden Prof. Dr. Sinor bu XVI. toplantının bir hususiyetini, kısmen Türkçe olarak söylediği açılış nutkunda tebârüz ettirdi: İlk defa olarak PIAC Altay dillerinden birinin (başlıcasının) konuşulduğu bir memlekette toplanıyordu. Prof. Sinor XVI. PIAC'ın önemli veçhelerini PIAC Newsletter'ın 8. sayısında

(Haziran 1973) ilk sahifede şöyle ifade etmişti:

«PIAC'ın XVI. toplantısı Ankara'da 21-26 Ekim 1973 arasında Prof. A. Temir'in başkanlığında toplanarak UIAC, Türkiye Cumhuriyetinin ellinci yıldönümü münasebetiyle Türkiye'ye davet olmaksızın ve kutlama dolayısı ile yer alan toplantılardan biri olarak, kutlamağa bir derece iştirak fırsatını bulmaktan müftehirdir. Bu PIAC üyeleri için önemli bir olaydır. Biz yalnız Türkologlardan müteşekkil bir müessese değil ve maksadımız da bu değildir. (Aynı grup Tunguz ve Moğol araştırmaları ile uğraşır). Fakat üyelerimizin bir çoğu bütün hayatlarını Türkolojiye vakf etmektedir. Daha da çoğu

Türk kültür malzemesinden istifade etmektedir. Hepsi de, eminim, Türk milletine ve onların güzel ve misafirperver vatanına derin duygular ile bağlıdır. Kalbden kalbe yol vardır».

Onaltıncı PIAC 22 Ekim 1973 sabahı Devlet Bakanı Bay İ. H. Tekinel, Kültür Müsteşarı Bay M. Önder, PIAC Genel Sekreteri Prof. Dr. Sinor ve 16. PIAC başkanı Prof. A. Temir'in konuşmaları ile açıldı. Daha sonra, Devlet Bakanı ile Kültür Müsteşarı, hayatlarını Türk araştırmalarına vakf etmiş dört ecnebî âlime Türklerin şükranını ifade eden yazılı takdîrnâmeler sundular. Takdire mazhar olan âlimlerden Bn. Prof. A. von Gabain (Almanya) ve Prof. N. Poppe (Amerika) merâsimde hazır bulunuyorlardı. Prof. Nemeth (Macaristan) ve Prof. Râsânen (Finlandiya), sebebi ile gelememişlerdi ve takdîrnâmeler memleketlerinin mümes-sillerine tevdi olundu. Bu arada, bu mutlu günün müteveffâ büyük Fin Türkoloğu Ramstedt'in doğum günü olduğu için, vatandaşı Prof. Joki onun hayatını ve eserlerini bir kaç kelime ile hatırlattı.

Bn. Prof. von Gabain ise, kısa teşekkür konuşmasında neden Uygur kültürü araştırmalarına kendini adadığını anlattı, ve böylece ilmin insânî veçhelerini de açıklamış oldu. Bir Alman generalinin kızı olan Annemarie von Gabain, gençlik çağında, kendi muhitinden bu kadar uzak bir dünyâya, Asyanın ortasında m.ö. VIII-XIV. yüzyıllarda gelişen Uygur Türk kültürüne, ne

gibi hisler ile cezb olmuştu? Bn. Prof. von Gabain'ı bilhassa cezbeden fikri ve ma'nevî değerler, Uygurların kültür ve sanat kabiliyetleri ile yüksek ülkülere derin ve samimî bağlılıkları idi. Fakat bu kıymetlerin yanında Uygurların edebiyat ve sanatında meydana çıkan tekellüfden azâde şahsiyetleri de Prof. von Gabain'e sevimli gelmişti. Bütün Altaistlerin Uygur Türkçesi ile «Maryam Apa» (Mer-yem Abla) dediği Prof. von Gabain kendisini Uygurlara cezb etmiş olan bu kıymetleri şimdiki Türkler de de bulduğunu ilâve ederek, gönüllerimizi büsbütün kazanmış oldu.

Onaltıncı UIAC Türkiye Cumhuriyeti'nin ellinci yıldönümünde toplandığı için konu şöyle intihâb edilmişti: «Altay milletlerinde devlet fikri ve bunun muhtelif kültür sâhalarında ifâdeleri». Yirmiiki ve yirmiüç Ekim günleri bu merkezi konuda başlıca şu tebliğler ön görülmüştü: Prof. A. von Gabain, (Almanya) «Koço Uygur Hakanlığının anayasası»; Prof. O. Turan «Türklerde Devlet fikrinin tekâmülü»; Prof. B. Ögel, «Türk devlet düşüncesinde günlük hayât ve dînin tesirleri»; Dr. M. Cunbur, «Türk Dîvân şiirinde Devlet fikri»; Prof. A. J. Joki (Finlandiya), «Ural dillerindeki devlet ve toplum hakkındaki tabirlerde Altay dillerinden gelme unsurlar»; Prof. Chieh-hsien Ch'en (Çin), «Mançu ad sisteminin devlet mefhûmu ve geleneğine tesirleri»; Bn. Prof. Z. Korkmaz, «Kutadgu-bilig'de dev-

let anlayışı»; Dr. T. Gülensoy «Eski Moğol içtimâî hayâtında kadın ve onun devlet idâresindeki rolü»; Dr. A. B. Ercilasun, «Nevâî'nin Mahbûb-ul gulûb'unda devlet anlayışı».

Yirmiyüç Ekim öğleden sonradan Yirmibeş Ekime kadar daha husûsî konulardaki tebliğler şu sırada devâm etti: Prof. H. W. Haussig (Almanya), «Türklerin K'ang-kü'den neşet ettiği hakkında târihî kaydlar»; Prof. K. Janh (Avusturya), «Timur ve Ibn Khaldûn»; Prof. K. Sagaster (Almanya), «Tibet resimlerine göre M. XVII. yüzyılda Moğolların Tibet'i istilâsı»; Dr. F. Kırzioğlu, «Dede Korkut Oğuznamelerinde bazı gelenekler»; Prof. K. Karpat «Genç Türkler hakkında yeni bir kaynak»; Dr. J. Matuz (Almanya), M. XVI. yüzyılda Osmanlı ordusunun levâzım teşkilâtı»; B. Csanas (Macaristan) «M. X. yüzyıl Macar eğerlerinin Doğu (İç Asya) ilişkileri»; Dr. T. Baykara «Reşiduddin Oğuznamesi'ne göre Oğuz'un ordu düzeni»; Prof. J. Boyle (İngiltere), «İlhanların Hıristiyan Batı ile ilişkileri»; Prof. H. Eren, «Türk dilinin (hazırlamakta olduğu) ethymologik sözlüğünden yapıklar»; Dr. I. R. Meyer, (Danimarka) «Etil Bulgar yazıtında haftanın günlerine verilen adlar»; Dr. T. Tekin «En eski Türkçedeki bazı sessiz harflerin düşmesi»; I. Mandoky, «Macaristandaki Kuman (Türk) lehçesinde Moğolca unsurlar»; O. Sertkaya «Tonyukuk âbidesindeki kuduz kelimesi üzerine»; benim «İlk Türk mon-cuk, tös ve bayrakları», hakkında

marûzatım; Prof. A. Karahan, «Horasan kültürünün Türk edebiyâtında izleri»; B. R. Özoron «Altay kültür müesseselerinde kurultay ve Kıbrıs Türkleri»; Prof. N. Dişarbakırlı, «Esik'deki (Kazakistan) M. Ö. IV yüzyıldan mezardan çıkmış Türkçe sanılan yazıt ve sanat eserleri».

Boş kalan nâdir saatlerde PIAC'ın geleneği üzerine «İtirâflar» yapıldı: Her PIAC üyesi o yıl boyunca çalışmalarını anlattı. Böylece aynı konularda çalışanlar fikir teâtisi imkânını bulmuş oldular.

Bu satırları yazan gibi, daha nice kimseler XVI. PIAC esnasında geçen ilmî feyz ile dolu saatler için bu imkânı verenlerin hepsine, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Bakanlığı ve Kültür Müsteşarlığı'na, Başkan Prof. A. Temir ile Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'ndeki* yardımcılarına ve Hacettepe Üniversitesi'nden Bn. Prof. E. Sönmez ve Dr. T. Tekin ile onların yardımcılarına da, şükrân hisleri duymaktadır.

Prof. W. Heissig'in Bonn Üniversitesi Orta Asya Enstitüsü adına daveti üzerine, XVII. PIAC 4-8 Haziran 1974'de Batı Almanyanın başkefti Bonn'da toplanacaktır.

Not : PIAC hakkında bilgi için bkz. E. Esin, Türk Kültürü no. 128 (Haziran 1973)de tanıtma.

* Türk Kültürü'nü Araştırma Enstitüsü, bütçesinde yapılan bir kesinti ile yeni iktidarımız tarafından tasfiye edilmektedir.

